

תמונות מחיי נישואין/ נוסח חז"ל

הרחמן יצילנו מיצר הרע

רבי חייא בר אשי הוה רגיל כל עידן דהוה נפל לאפיה, הוה אמר: הרחמן יצילנו מיצר הרע. יומא חד שמעתינהו דביתוהו, אמרה: מכדי הא כמה שני דפריש ליה מינאי, מאי טעמא קאמר הכי? יומא חדא הוה קא גריס בגינתיה, קשטה נפשה חלפה ותנייה קמיה. אמר לה: מאן את? אמרה: אנא חרותא דהדרי מיומא, תבעה, אמרה ליה: אייתי ניהליה להך רומנא דריש צוציתא, שוור אזל אתייה ניהלה. כי אתא לביתיה, הוה קא שגרא דביתוהו תנורא, סליק וקא יתיב בגויה. אמרה ליה: מאי האי? אמר לה: הכי והכי הוה מעשה, אמרה ליה: אנא הואי. לא אשגח בה, עד דיהבה ליה סימני, אמר לה: אנא מיהא לאיסורא איכווני. כל ימיו של אותו צדיק היה מתענה, עד שמת באותה מיתה.

מעשה בבנו של ר' יהודה הנשיא

רבי איעסק ליה לבריה בי רבי חייא, כי מטא למיכתב כתובה נח נפשה דרביתא. אמר רבי: חס ושלום פסולא איכא? יתיבו ועיינו במשפחות, רבי אתי משפטיה בן אביטל, ורבי חייא אתי משמע אחי דוד. אזיל איעסק ליה לבריה בי ר' יוסי בן זימרא, פסקו ליה תרתי סרי שנין למיזל בבי רב. אחלפוה קמיה, אמר להו: ניהוו שית שנין. אחלפוה קמיה, אמר להו: איכניס וחדר איזיל. הוה קא מכסיף מאבוה. אמר לו: בני, דעת קונך יש בך, מעיקרא כתיב: "תביאמו ותטעמו" (שמות ט"ו), ולבסוף כתיב: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (שמות כ"ה). אזיל יתיב תרתי סרי שני בבי רב. עד דאתא איעקרא דביתוהו. אמר רבי: היכי נעביד? נגרשה, יאמרו ענייה זו לשוא שימרה! נינסיב איתתא אחרית, יאמרו זו אשתו וזו זונתו! בעי עלה רחמי ואיתסיאת.

כתובות סב ב

עמוד האש בערב שבת

יהודה בריה דר' חייא חתניה דר' ינאי הוה, אזיל וייתיב בבי רב, וכל בי שמישי הוה אתי לביתיה, וכי הוה אתי הוה קא חזי קמיה עמודא דנורא. יומא חד משכתי שמעתא, כיון דלא חזי ההוא סימנא, אמר להו רבי ינאי: כפו מטתו, שאילמלי יהודה קיים לא ביטל עונתו. הואי "כשגגה שיוצא מלפני השליט" (קהלת י') ונח נפשיה.

כתובות סב ב

אשתו של רב רחומי

כי הא דרב רחומי הוה שכיח קמיה דרבא במחוזא, הוה רגיל דהוה אתי לביתיה כל מעלי יומא דכיפורי. יומא חד משכתי שמעתא, הוה מסכיא דביתוהו השתא אתי השתא אתי, לא אתא, חלש דעתה אחית דמעטא מעינה, הוה יתיב באיגרא, אפחית איגרא מתותיה ונח נפשיה.

כתובות סב ב

ענייה זו, זה שכרה?

רבי חנניה בן חכינאי הוה קאזיל לבי רב בשילהי הלוליה דרבי שמעון בן יוחאי, א"ל: איעכב לי עד דאתי בהדך, לא איעכבא ליה. אזל יתיב תרי סרי שני בבי רב. עד דאתי אישתו שבילי דמתא ולא ידע למיזל לביתיה. אזל יתיב אגודא דנהרא, שמע לההיא רביתא דהו קרו לה: בת חכינאי, בת חכינאי, מלי קולתך ותא ניזיל. אמר: שמע מניה, האי רביתא דידן, אזל בתרה. הוה יתיבא דביתוהו קא נהלה קמחא, דל עינה חזיתיה, סוי לבה פרח רוחה. אמר לפניו: רבונו של עולם, ענייה זו זה שכרה? בעא רחמי עלה וחייה.

כתובות סב ב

1. מסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן הוספה ב לנוסחא א פרק ח

מה היה תחלתו של ר' עקיבא. אמרו בן מ' שנה הוא ולא היה למד כלום. פעם אחת היה עומד על פי הבאר בלוד ראה את האבן שהיא חקוקה ונתונה על פי הבאר. אמ' מי חקק את האבן הזו אמרו חבל שתדור עליה כל היום. אמרו לו אי אתה קורא אבנים שחקו מים תשטוף ספיחיה עפר ותקוט אנש האבדת. מיד היה ר' עקיבא דן ק"ו בעצמו אמר דבר רך פוסק את הקשת. דברי תורה שהן קשין כבדול לא כל שכן שיחקקו את לבו של אדם מיד הלך ללמוד תורה. הלך הוא ובנו וחלך וישב אצל מלמד תינוקות. אי"ל רבי למדני דברי תורה. הוא אחו בראש הלוח ואותו אחו בראש הלוח. כתב לו אל"ף בי"ת ולמדה. אל"ף תאו ולמדה. תורת כהנים היה למד וחלך עד שלמד כל התורה כולה. כיון שלמד כל התורה כולה הלך וישב לו לפני ר' אליעזר ור' יהושע אמ' להם רבאית פתחו לי טעם משנה כיון שאמרו לו דבר אחד מן התורה הלך וישב בינו לבין עצמו ואמ' אל"ף זו למה נכתבה דבר זה למה נאמר חזר ושאל והחזיר בדברים. ר' שמעון בן אלעזר אומר משלו משל למה עקיבא דומה לסותת שהיה מסותת בהרים פעם אחת נטל קדומו בידו וחלך וישב לו חזו תיה מנתו ממנו צרורות דקות באו בני אדם וראו אתם ואמרו לו מה הוא זה אמ' להם הריני עוקר ומטילו לתוך הירדן. עוף שהוא עוקר את כל החר ומטילו לתוך הירדן. אמרו לו אי זה מקומך אלא מקום זה כך עשה להם ר' עקיבא לר' אלעזר ולר' יהושע. אי"ל ר' טרפון עקיבא עליך הכתוב אומר מבכי נהרות חבש ותעלומת יוציא אור. דברים שהן סתורין מבני אדם הוציאו ר' עקיבא לאורה. בכל יום ויום היה מביא חבילה של קוצים חציה מוכר ומפרנס בה וחציה משתמש לאורה. עמדו עליו שדיניו אמרו לו עקיבא אבדתנו בעשן אלא מכור אותה לנו וטול זמן בדמיה ושנה לאור החר. אמ' להן הרבה סיפוקין שאני מסתפק הימנה. אחד שאני שונה בה. ואחת שאני מתחמם כנגדך. ואחד שאני יכול לישן עתיד ר' עקיבא לחייב כל עניי ישראל בדן אומרי להן מפני מה לא למדתם תורה. אם אומרי מפני שעניים היינו. אומ' להם והלא ר' עקיבא עני ומדלדל היה. אם אומ' מפני שהיו להם בנים ובנות ולא זיכתי אלא רחל אשת. אמרו בן מ' שנה היה ורועה של בן כלבא שבוע היה. ראתו בתו שהיה צנוע מכל רועי של בית אביה אמרה ראוי זה שיהא מורה הוראה במשר. ותיקרא תורה על שמו הלכה ונתקדשה לו בצניעה. כיון שגדלה באו עליה כל גדולים ועשירים ולא היתה מתקדשת להם. אמר לה אביה מפני מה אי את מתקדשת. עמד אביה אימך כל גדולי הדור. אמ' לה התנשאי לכל מי שתרצה. אמרה לו מתקדשת אני לעקיבא רועך כיון שאמרה כך הוציאה מביתו וחורידה הנאה מנכסיו. הלכה וישבה אצל אמו של ר' עקיבא והיתה שכרת לחברותיה חצי שכרה אוכלת ושותה וחצי שכרה משגרת לר' עקיבא שהיה למד תורה מפי ר' אליעזר ור' יהושע והיה חגר אחד בשכונתה שהיה מבזה ומבישה בדברים. אמ' ראו שוטה זו שכפרה בכבוד בית אביה. הלכה ונתקדשה לאחד שאין פחות בעולם כמוהו ולא עוד אלא שמשלכת שחוק על עצמה ואומרת תורה הוא למד. לאחר כמה שנים בא ר' עקיבא עד שהוא למד כל התורה כולה ובאין לפניו כ"ד אלפים זוגים תלמידים ובא בראשם כנביראל בראש קדושים כיון שראה אותו חגר באותו כבוד אמ' תמיה אני אם נושא אותך ר' עקיבא אמרה לו שוטה מי שהוא דומה למלאכי השרת כופר בעוניה בת עשירים שהיא נשכרת לחברותיה ומשגרת לו לבית רבו כשיצאת לקראתו היתה לובשת סמרטוטין אמרו לה חברותיה שאלו לך כלים נאים ולבשי וצאי לקראתו. אמרה להן מדע צדיק נפש בהמתו נפלה על רגליו והיתה מנשקתו והיו תלמידין מטפחין לה בנויפה אמ' להן הניחו לה שהתורה שלי ושלכם שלה היא. נכנס ר' עקיבא לבני ברק והיה מלמד תורה ברבים מתוך הדחק שמע בן כלבא שבוע שנכנס אדם גדול לבני ברק אמ' אלך לפניו ואתיר את דר' הלך ועמד לפניו ואמר ר' בת היתה לי ונשאת לרועה אחד שאינו מכיר בדברי תורה כלום. והוצאתיה מתוך ביתי והדרתיה הנאה מנכסאי, ועכשיו צר לי עליה ורצוני שתתיר את דר' אי"ל אילו הייתה נדע שהוא למד פרק אחד כלום הדרתה מנכסך. אי"ל ר' אילו למד ברכה אחת לא הידרתיה. אי"ל אני הוא עקיבא חתך נתן לו סימן מיוחד עמד ונפל על פניו וחבקר ונשקו. ואמ' אשריך בתי שאהבת צדיק כזה ונחלת העה"ז והעה"ב וקרא עליה המקרא הזה שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל. מיד נתן לו לר' עקיבא כל נכסיו:

2. תלמוד בבלי מסכת כתובות דף סב עמוד ב, דף סג עמוד א

ר"ע רעיא דבן כלבא שבוע הוה, חזיתיה ברתיה דהוה צניע ומעלי, אמרה ליה: אי מקדשנא לך אזלת לבי רב? אמר לה: אין. איקדשא ליה בצינעה ושדרתיה. שמע אבוה אפקה מביתיה, אדרה הנאה מנכסיה. אזיל יתיב תרי סרי שנין בבי רב. כי אתא, אייתי בהדיה תרי סרי אלפי תלמידי. שמעיה להווא סבא דקאמר לה: עד כמה קא מדברת אלמנות חיים? אמרה ליה: אי לדדי ציית, יתיב תרי סרי שני אחריני. אמר: ברשות קא עבידנא. הדר אזיל ויתיב תרי סרי שני אחריני בבי רב. כי אתא, אייתי בהדיה עשרין וארבעה אלפי תלמידי. שמעה דביתהו הות קא נפקא לאפיה, אמרו לה שיבתא: שאילי מאני לבוש ואיכסאי, אמרה להו: +משלי י"ב+ יודע צדיק נפש בהמתו. כי מטיא לגביה, נפלה על אפה קא מנשקא ליה לכרעיה, הוה קא מדחפי לה שמעיה, אמר להו: שבקוה, שלי ושלכם שלה הוה. שמע אבוה דאתא גברא רבה למתא, אמר: איזיל לגביה, אפשר דמפר נדראי. אתא לגביה, א"ל: אדעתא דגברא רבה מי נדרת? א"ל: אפילו פרק אחד ואפי' הלכה אחת. אמר ליה: אנא הוה, נפל על אפיה ונשקיה על כרעיה, ויהיב ליה פלגא ממוניה. ברתיה דר"ע עבדא ליה לבן עזאי הכי. והיינו דאמרי אינשי: רחילא בתר רחילא אזלא, כעובדי אמה כך עובדי ברתא.

3. תלמוד בבלי מסכת נדרים דף נ עמוד א ו-ב

ר' עקיבא איתקדשת ליה ברתיה (דבר) דכלבא שבוע, שמע (בר) כלבא שבוע אדרה הנאה מכל נכסיה, אזלא ואיתנסיבה ליה. בסיתוא הוה גנו בי תיבנא, הוה קא מנקיט ליה תיבנא מן מזייה, אמר לה: אי הואי לי, רמינא ליך ירושלים דדהבא. אתא אליהו אידמי להון כאנשא וקא קרי אבבא, אמר להו: הבו לי פורתא דתיבנא, דילדת אתתי ולית לי מידעם לאגונה. אמר לה ר' עקיבא לאנתתיה: חזי גברא דאפילו תיבנא לא אית ליה. אמרה ליה: זיל הוי בי רב, אזל תרתי סרי שנין קמי דר' אליעזר ור' יהושע. למישלם תרתי סרי שנין קא אתא לביתיה, שמע מן אחורי ביתיה דקאמר לה חד רשע לדביתהו: שפיר עביד ליך אבוך, חדא, דלא דמי ליך! ועוד, [שבקך] ארמלות חיות כולהון שנין! אמרה ליה: אי צאית לדילי, ליהוי תרתי סרי שנין אחרנייתא. אמר: הואיל ויהבת לי רשותא איהדר לאחורי. הדר אזל הוה תרתי סרי שני אחרנייתא. אתא בעשרין וארבעה אלפין זוגי תלמידי, נפיק כולי עלמא לאפיה. ואף היא קמת למיפק לאפיה, אמר לה ההוא רשיעא: ואת להיכא? אמרה ליה: +משלי יב+ יודע צדיק נפש בהמתו. אתת לאיתחזויי ליה, קא מדחן לה רבנן, אמר להון: הניחו לה, שלי ושלכם שלה הוה. שמע (בר) כלבא שבוע, אתא ואיתשיל על נידריה ואשתריי ואשתרי. מן שית מילי איעתר רבי עקיבא: מן כלבא שבוע; מן אילא דספינתא, דכל ספינתא עבדין ליה מין עינא, זימנא חדא אנשיוה על כיף ימא, אתא הוה אשכחיה; ומן גוואזא, דזימנא חדא יהיב ארבעה זוזי לספונא, אמר להו: אייתי לי מדעם, ולא אשכחו אלא גוואזא על כיף ימא, אתיוה ליה, אמרו ליה: עביד מרנא עליה, אישתכח דהוה מלי דינרי, דזימנא חדא טבעת ספינתא וכולי עיסקא הוה מחית בההוא גוואזא, ואישתכח בההוא זימנא דמן דסרוקיתא; ומן מטרוניתא; ומן אשתו של טורנוסרופוס; ומן קטיעא בר שלום.

4. תוספות מסכת נדרים דף נ עמוד ב

אשתו של טורנוסרופוס - שהיה ר"ע מקפח טורנוסרופי לפני קיסר בקראי פעם אחת הלך לביתו זועף אמרה לו אשתו מפני מה פניך זועפים היום אמר לה מפני פלוני שמצער אותי אמרה לו אלהיהם של אלו שונא זימה תן לי רשות ואכשיל אותו בדבר עבירה והלכה וקישטה עצמה ובאת לפני רבי עקיבא כשראה אותה רקק ושחק ובכה אמרה ליה פרש לי שלשה דברים הללו אמר לה שתיים אפרש והשלישית לא אפרש מה שרקקתי שאת כותית ובאת מטיפה סרוחה ופסולה מה שבכיתי על האי שופרא דבלי בארעא ומה ששחק לה לא פירש לה והוא שחק לפי שראה ברוח הקודש שעתידה להתגייר ולהנשא לו אמרה לו יש לי תשובה אמר לה הן הלכה ונתגיירה והכניסי לו ממון הרבה ונשאה.

מעשה בר' עקיבה שעשה לאשתו עיר של זהב חמתיה איתתיה דרבן גמליאל וקניית בה אתת ואמרת קומי בעלה אמר לה הכין הויית עבדת לי כמה דהוות עבדה ליה דהוות מזבנה מקליעתא דרישה ויהבה ליה והוא לעי באוריתא תמן תנינן שנים

6. קטעי מדרשים - גניזה (מאן) טז. נוסח חדש של מדרש תנחומא עמוד קב

מעשה בטנוסרפוס ששאל את ר' עקי, אי לו: למה הקו' +הק' + ב"ה שונא אותנו. אי לו ר' עקי: למחר אני משיבך. בא במחר. אי לו: מה חלמתה. אי לו: חולם הייתי והיה +והיו+ לי שני כלבים אחד שמו רופוס ואחד שמו רופינאס. כעס רופוס, אי לו: לא הייתה יודע מה להוציא שם כלביך אלא בשמי ובשם אשתי, תידע לך שאת [ח]יב הריגה למלכות. אי לו ר' עקיב: ומה בין לביניהן, את אוכל והן אוכלין את פרה ורבה והן פרין ורביין, את מת והן מיתין, על שקריתי שמם בשמך את כועס, הק' ב"ה שהוא מוריד גשמים ומשיב רוחות וטללין ומגדל צמחין ואילנות, ואת נוטל את העץ ועושה לה עבודה זרה וקורא אותן בשמו שלק' ב"ה, לא כן שכן ישנא אתכם.

7. אוצר המדרשים (אייזנשטיין) עמוד תלט

אמרו עליו, כשהיה חבוש בבית האסורים היה יהושע הגרסי משמשו, פעם אחת ערב יוה"כ עמד ונטל רשות מר"ע והלך לו לביתו, ופגע בו אליהו ז"ל ודפק בפתח ביתו, אי"ל מי אתה, אי"ל אני אליהו, אי"ל ומה תרצה, אי"ל באתי להודיעך שר"ע רבך מת, מיד הלכו שניהם כל הלילה עד שהגיעו לבית האסורים ומצאוהו פתוח ורב בית האסורים ישן וכל העם ישנים. באותה שעה נתחזק אליהו ונטפל לו ונשאו על כתפו, אי"ל יהושע, רבי לא כהן אתה? אי"ל אין טומאה בצדיקים ולא בחכמים ובתלמידים, וכשיצאו מבית האסורים היו כתות כתות של מלאכי השרת מספידין עליו ואומרים צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל (דברים ל"ג), והדרך מאירה לפניהם כזוהר הרקיע. כיון שהגיעו לפלגיון של קיסרין ירדו שלשה ירידות ועלו שש מעלות ומצאו מערה והיו בה מטה ושלחן וכסא ומנורה, בא לצאת לא היה יהושע רוצה לצאת, אמר לו איני יוצא מכאן עד שתודיעני למי המטה הזאת, אי"ל לאשתו של טורנוסרפוס הרשע, כיון שיצאו מן המערה נסתם פיה, ושבתו והודו למי שאמר והיה העולם ואמרו אשריכם צדיקים אשריכם חסידים אשריכם עמלי תורה, מה גנוז לכם ומה צפון לכם, דכתיב מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו' (תהלים ל"א כ').

8. איכה רבה (בובר) פרשה ג

סכות בענן לך מעבור תפלה. ר' עקיבה היה עומד ונידון לפני טורנוסרפוס הרשע, מיד ירד הענן והקיפן, והיה שם ר' יהושע הגרסי עומד ומשמשו, אמר דומה לי שלא ירד הענן אלא כדי שלא יקובל תפלתו של רבי. אחרים אומרים כדי שלא יצטער הדיין ויקפיד וילך.

9. קהלת רבה (וילנא) פרשה ג

אמרתי אני בלבי את הצדיק ואת הרשע ישפוט האלהים, ר' חנינא בר פפא אמר צדיק כרשע ישפוט האלהים, לסטים עולה לגרדון ור' עקיבא עולה לגרדון, ורבי אמר צדיק ביד רשע ישפוט האלהים, טורנוסרפוס הרשע דן את ר' עקיבא,

ברוריה ורבי מאיר

ומה ברוריה

רבי שמלאי אתא לקמיה דרבי יוחנן, אמר ליה: ניתני לי מר ספר יוחסין. - אמר ליה: מהיכן את? - אמר ליה: מלוד. - והיכן מותבך? - בנהרדעא. אמר ליה: אין נידונין לא ללודים ולא לנהרדעים, וכל שכן דאת מלוד ומותבך בנהרדעא. כפייה וארצי. אמר ליה: ניתנייה בשלשה ירחי. שקל קלא פתק ביה, אמר ליה: ומה ברוריה דביתהו דרבי מאיר, ברתייה דרבי חנניה בן תרדיון, דתניא תלת מאה שמעתתא ביומא משלש מאה רבנותא - ואפילו הכי לא יצתה ידי חובתה בתלת שנין, ואת אמרת בתלתא ירחי?

פסחים סב ב

וברוריא אומרת

קלוסטר ר' טרפון מטמא וחכמים מטהרין וברוריא אומרת שומטה מן הפסח זה ותולה בחברו בשבת כשנאמרו דברים לפני ר' יהודה אמר יפה אמרה ברוריא. תוספתא מסכת כלים (בבא מציעא) (צוקרמאנדל) פרק א הלכה ו

יפה אמרה בתו מבנו

תנור מאימתי מקבל טומאה משיסיקנו כדי לאפות בו סופגנין ור' שמעון מטמא מיד רבן שמעון בן גמליאל אומר משם רבי שילא הטיחו בטהרה ונטמא מאימתי טהרתו אמר ר' חלפתא איש כפר חנניא אני שאלתי את שמעון בן חנניא ששאל את בנו של ר' חנניא בן תרדיון ואמר משיסיענו ממקומו ובתו אומרת משיפשט את חלוקן כשנאמרו דברים לפני ר' יהודה בן בבא אמר יפה אמרה בתו מבנו.

תוספתא מסכת כלים (בבא קמא) (צוקרמאנדל) פרק ד הלכה יז

אמרה לו

רבי יוסי הגלילי הוה קא אזיל באורחא, אשכחה לברוריה, אמר לה: באיזו דרך נלך ללוד? - אמרה ליה: גלילי שוטה, לא כך אמרו חכמים אל תרבה שיחה עם האשה; היה לך לומר: באיזה ללוד. ברוריה אשכחתיה להווא תלמידא דהוה קא גריס בלחישה, בטשה ביה, אמרה ליה: לא כך כתוב "ערוכה בכל ושמרה" (שמואל ב' כ"ג), אם ערוכה ברמ"ח אברים שלך - משתמרת, ואם לאו - אינה משתמרת.

עירובין נג ב- נד א

השכנים הביריונים והמין המטרידן

הנהו בריוני דהוו בשבבותיה דרבי מאיר והוו קא מצערו ליה טובא, הוה קא בעי רבי מאיר רחמי עלויהו כי היכי דלימותו. אמרה ליה ברוריא דביתהו: מאי דעתך? - משום דכתיב: "יתמו חטאים" (תהלים ק"ד), מי כתיב חוטאים? חטאים כתיב! ועוד, שפיל לסיפיה דקרא: "ורשעים עוד אינם", כיון דיתמו חטאים - ורשעים עוד אינם? אלא, בעי רחמי עלויהו דלהדרו בתשובה - ורשעים עוד אינם. בעא רחמי עלויהו והדרו בתשובה.

אמר לה ההוא מינא לברוריא: כתיב "רני עקרה לא ילדה" (ישעיהו נד), משום דלא ילדה - רני?
אמרה ליה: שטיא! שפיל לסיפיה דקרא, דכתיב: "כי רבים בני שוממה מבני בעולה אמר ה'"; אלא
מאי עקרה לא ילדה - רני כנסת ישראל שדומה לאשה עקרה שלא ילדה בנים לגיהנם כותייכו.
ברכות י א

בשבת במנחה

ד"א אשת חיל מי ימצא. אמרו מעשה היה בר' מאיר שהיה יושב ודורש בבית המדרש בשבת
במנחה, ומתו שני בניו, מה עשתה אמו /אמך/, הניחה שניהם על המטה ופרשה סדין עליהם,
במוצאי שבת בא ר' מאיר מבית המדרש לביתו, אמר לה היכן שני בני, אמרה לבית המדרש הלכו,
אמר לה צפיתי לבית המדרש ולא ראיתי אותם, נתנו לו כוס של הבדלה והבדיל, חזר ואמר היכן
שני בני, אמרה לו הלכו למקום אחר ועכשיו הם באים, הקריבה לפניו המאכל ואכל ובירך, לאחר
שבירך אמרה לו רבי [שאלה אחת יש לי לשאול לך, אמר לה אמרי שאלתך, אמרה לו רבי] קודם
היום בא אדם אחד ונתן לי פקדון, ועכשיו בא ליטול אותו, נחזיר לו או לא, אמר לה בתי מי שיש
פקדון אצלו הוא צריך להחזירו לרבו, אמרה לו רבי חוץ מדעתך לא הייתי נותנת אצלו, מה עשתה
תפשתו בידה, והעלה אותו לאותו חדר, והקריבה אותו למטה, ונטלה סדין מעליהם, וראה שניהם
מתים ומונחים על המטה, התחיל בוכה ואומר בני רבי רבי, בני בדרך ארץ, ורבי שהיו מאירין
פני בתורתן, באותה שעה אמרה לו לר' מאיר רבי לא כך אמרת לי אני צריך להחזיר הפקדון לרבו,
אמר, ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך (איוב א כא). אמר ר' חנינא בדבר הזה נחמתו ונתיישרה
דעתו, לכך נאמר אשת חיל מי ימצא. אמר ר' [חמא בר] חנינא מפני מה נתחייבו בניו של ר' מאיר
ומתו בבת אחת, מפני שהיו רגילין להניח בית המדרש ויושבין באכילה ובשתיה. אמר ר' יוחנן
ואפילו בדברי הבטלה, שבשעה שניתנה תורה לישראל לא הזהירן אלא על דברי תורה, שנאמר
היום הזה ה' אלהיך מצוך לעשות (דברים כו טז).

מדרש משלי (בובר) פרשה לא ד"ה [ין] אשת חיל

משום מעשה ברוריא

תנו רבנן: כשחלה רבי יוסי בן קיסמא, הלך רבי חנינא בן תרדיון לבקרו. אמר לו: חנינא אחי,
(אחי) אי אתה יודע שאומה זו מן השמים המליכוה! שהחריבה את ביתו ושרפה את היכלו, והרגה
את חסידיו ואבדה את טוביו, ועדיין היא קיימת, ואני שמעתי עליך שאתה יושב ועוסק בתורה
[ומקהיל קהלות ברבים] וספר מונח לך בחיקך! אמר לו: מן השמים ירחמו. אמר לו: אני אומר לך
דברים של טעם, ואתה אומר לי מן השמים ירחמו, תמה אני אם לא ישרפו אותך ואת ספר תורה
באש! אמר לו: רבי, מה אני לחיי העולם הבא? אמר לו: כלום מעשה בא לידך? אמר לו: מעות של
פורים נתחלפו לי במעות של צדקה וחלקתים לעניים, אמר לו: אם כן, מחלקך יהי חלקי ומגורלך
יהי גורלי. אמרו: לא היו ימים מועטים עד שנפטר רבי יוסי בן קיסמא, והלכו כל גדולי רומי
לקברו והספידוהו הספד גדול, ובחזרתן מצאוהו לרבי חנינא בן תרדיון שהיה יושב ועוסק בתורה
ומקהיל קהלות ברבים וס"ת מונח לו בחיקו. הביאוהו וכרכוהו בס"ת, והקיפוהו בחבילי זמורות
והציתו בהן את האור, והביאו ספוגין של צמר ושראום במים והניחום על לבו, כדי שלא תצא
נשמתו מהרה. אמרה לו בתו: אבא, אראך בכך? אמר לה: אילמלי אני נשרפתי לבדי היה הדבר
קשה לי, עכשיו שאני נשרף וס"ת עמי, מי שמבקש עלבונה של ס"ת הוא יבקש עלבוני. אמרו לו

תלמידיו: רבי, מה אתה רואה? אמר להן: גליון נשרפין ואותיות פורחות. אף אתה פתח פיה ותכנס [בך] האש! אמר להן: מוטב שיטלנה מי שנתנה ואל יחבל הוא בעצמו. אמר לו קלצטונירי: רבי, אם אני מרבה בשלהבת ונוטל ספוגין של צמר מעל לבך, אתה מביאני לחיי העולם הבא? אמר לו: הן. השבע לי! נשבע לו. מיד הרבה בשלהבת ונטל ספוגין של צמר מעל לבו, יצאה נשמתו במהרה. אף הוא קפץ ונפל לתוך האור. יצאה בת קול ואמרה: רבי חנינא בן תרדיון וקלצטונירי מזומנין הן לחיי העולם הבא. בכה רבי ואמר: יש קונה עולמו בשעה אחת, ויש קונה עולמו בכמה שנים. ברוריא דביתו דר' מאיר בריתיה דר' חנינא בן תרדיון הוא, אמרה לו: זילא בי מלתא דיתבא אחתאי בקובה של זונות. שקל תרקבא דדינרי ואזל, אמר: אי לא איתעביד בה איסורא מיתעביד ניסא, אי עבדה איסורא לא איתעביד לה ניסא. אזל נקט נפשיה כחד פרשא, אמר לה: השמיעני לי, אמרה ליה: דשתנא אנא. אמר לה: מתרחנא מרתח, אמרה לו: נפישין טובא (ואיכא טובא הכא) דשפירן מינאי. אמר: ש"מ לא עבדה איסורא, כל דאתי אמרה ליה הכי. אזל לגבי שומר דידה, א"ל: הבה ניהלה, אמר ליה: מיסתפינא ממלכותא, אמר ליה: שקול תרקבא דדינרא, פלגא פלח ופלגא להוי לך. א"ל: וכי שלמי מאי איתעביד? א"ל: אימא אלהא דמאיר ענני ומתצלת. א"ל: ומי יימר דהכי איכא? [א"ל השתא חזית]. הוו הנהו כלבי דהוו קא אכלי אינשי, שקל קלא שדא בהו, הוו קאתו למיכליה, אמר: אלהא דמאיר ענני! שבקוה, ויהבה ליה. לסוף אשתמע מילתא בי מלכא, אתיוה אסקוה לזקיפה, אמר: אלהא דמאיר ענני! אחתוה. אמרו ליה: מאי האי? אמר להו: הכי הוה מעשה. אתו חקקו לדמותיה דר' מאיר אפיתחא דרומי, אמרי: כל דחזי לפרצופא הדין ליתיה. יומא חדא חזיוהי, רהט אבתריה, רהט מקמייהו, על לבי זונות. איכא דאמרי: בשולי עובדי כוכבים חזא, טמש בהא ומתק בהא. איכא דאמרי: אתא אליהו אדמי להו כזונה, כרכתיה, אמרי: חס ושלום, אי ר' מאיר הוה לא הוה עביד הכי. קם ערק אתא לבבל. איכא דאמרי: מהאי מעשה, ואיכא דאמרי: ממעשה דברוריא.

עבודה זרה יח א-ב

רש"י

ואיכא דאמרי משום מעשה דברוריא - שפעם אחת ליגלגה על שאמרו חכמים (קדושין דף פ:) נשים דעתן קלות הן עליהו ואמר לה חייך סופך להודות לדבריהם וצוה לאחד מתלמידיו לנסותה לדבר עבירה והפציר בה ימים רבים עד שנתרצית וכשנודע לה חנקה עצמה וערק רבי מאיר מחמת כסופא.

הואיל ונשים דעתן קלות עליהן

מתנאי. לא יתייחד אדם עם שתי נשים, אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים; רבי שמעון אומר: אף איש אחד מתייחד עם שתי נשים בזמן שאשתו עמו וישן עמהם בפונדקי, מפני שאשתו משמרתו. מתייחד אדם עם אמו ועם בתו; וישן עמהם בקירוב בשר, ואם הגדילו - זו ישנה בכסותה וזה ישן בכסותו. גמ'. מ"ט! תנא דבי אליהו: הואיל ונשים דעתן קלות עליהן.

קידושין פ ב